

Leerlijn: Sociaal Emotionele Ontwikkeling (SEO)

Leerroute: 4

Leerjaar 1		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Maakt gebruik van hulpmiddelen (indien nodig) Vraagt een bekende naar zijn wensen Houdt rekening met de voorkeur van een ander
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Vertelt van een taak of hij/zij die lichamelijk aankan
	Mondelinge taal	Schat in een vrije situatie in wat een juist moment van luisteren is
2	Leergebied overstijgend	Schat juist in of een ander een situatie grappig vindt of niet Toont verschil in omgang met familie, vrienden, kennissen, collega's en vreemden (aanspreektoon, vertrouwen) Is eerlijk in situaties waarin dit moet Benoemt de oorzaak en het gevolg van eigen gedrag Benoemt verschillende oorzaken en oplossingen bij ruzie
	Mens en maatschappij	Benoemt welke verschillend woonsituaties er bestaan (bijvoorbeeld biologische ouders, adoptie, woongroep)

Leerjaar 2		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Vraagt een ander naar een (buiten)schoolse ervaring (hoe was het in de dierentuin?) Geeft een motivatie voor zijn/haar mening in een één op één gesprek Vertelt bij navraag welk aandeel hij/zij heeft gehad bij onenigheid
	Mondelinge taal	Schat in een vrije situatie in wat een juist moment van reageren is Stelt vragen aan verschillende personen in een groepsgesprek Maakt uit zichzelf een praatje met medeleerlingen Maakt uit zichzelf een praatje met een bekende volwassene(n) Gebruikt bij meertaligheid de juiste taal in de juiste omgeving
2	Leergebied overstijgend	Legt zijn/haar gevoel richting een ander uit Benoemt bij welke persoon (begeleider, docent of vertrouwenspersoon) hij/zij terecht kan om problemen te bespreken Past verschillende manieren waarop je iemand kan aanspreken toe (formeel/informeel) Vertelt waarom hij/zij eerlijk moet zijn Uit zijn/haar verschillende gevoelens op gepaste wijze (let op de situatie en personen om hem/haar heen)
	Mondelinge taal	Uit in een gesprek met een onbekende op een correcte manier zijn/haar gevoelens en wensen (ik wil liever een andere taak doen)

Leerjaar 3		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Geeft een complimentje over een handeling of gedrag Reageert op een complimentje Helpt uit zichzelf iemand die iets minder leuks moet doen Toont begrip voor de gevoelens van een ander bij ruzie
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Zit op één lijn met de begeleiders of hij/zij een recent uitgevoerde taak goed gedaan heeft
	Mondelinge taal	Vraagt een bekende naar zijn gevoelens en wensen (waarom ben je verdrietig?)
2	Leergebied overstijgend	Gaat adequaat om met gevoelens van nervositeit en onrust (heeft geduld, zoekt oplossing om rustig te worden) Weet welke gedragingen bij anderen boze reacties oproepen Vermijdt gedragingen die bij anderen boze reacties oproepen
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Benoemt dat de school na het VSO overgaat in een werkomgeving Benoemt verschillen tussen school en werk (werktijden, collega's, loon, contract) Geeft aan waarom een bepaalde werkplek bij hem/haar past
	Mens en maatschappij	Benoemt in welke woonsituatie hij/zij na school terecht komt

Leerjaar 4		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Stelt een wedervraag om ervaringen te delen (en hoe vond jij het schoolfeest?) Vraagt gericht naar hoe een ander zou handelen in een meegemaakte situatie (wat zou jij doen?)
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Geeft in een gesprek met leerkracht of stagecoördinator aan welke werkzaamheden hij/zij graag wil doen Geeft aan zijn/haar collega's (of medeleerlingen) aan welke werkzaamheden hij/zij graag wil doen
	Mondelinge taal	Neemt deel aan een gesprek met meerdere bekende personen dat leidt tot een gezamenlijk besluit
2	Leergebied overstijgend	Maakt onderscheid tussen wat hij/zij aan bekenden en onbekenden vertelt Herkent of een ander iets expres of per ongeluk heeft gedaan Zoekt in een vertrouwde omgeving een oplossing als iets door zijn/haar beperking niet lukt (bijvoorbeeld hulpmiddelen) Vraagt om extra uitleg/tijd/ruimte als hij/zij hierin tekort komt Biedt zijn/haar excuses aan als hij/zij een geheim heeft verklapt
	Mondelinge taal	Past woordkeuze aan zijn/haar gesprekspartner aan (verschil vrienden/volwassenen)

Leerjaar 5		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Zegt dat hij/zij het eens/niet eens is met de mening van een ander in groepsverband zonder motivatie
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Blijft beleefd als hij/zij kritiek krijgt op zijn/haar functioneren
	Mondelinge taal	Geeft op eenvoudige wijze zijn/haar mening als dit rechtstreeks gevraagd wordt Durft aan te geven dat hij/zij het ergens niet mee eens is (negatieve beoordeling) Reageert op een gepaste manier op kritiek
2	Leergebied overstijgend	Praat met medemensen over zijn/haar sociale leven
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Geeft aan welke veranderingen hij/zij wel of niet aan kan Zet zich in voor nieuwe taken als zijn/haar takenpakket verandert Voert een taak zonder problemen opnieuw uit als deze niet goed is uitgevoerd
	Mondelinge taal	Vraagt om informatie aan een onbekende persoon in een onbekende omgeving (waar is de brievenbus?)
	Mens en maatschappij	Gebruikt het internet om contacten te leggen

Leerjaar 6		
Periode	Onderdeel	Doelen
1	Leergebied overstijgend	Helpt een ander om te vertellen wat er is gebeurd (stelt vragen) Komt voor een leerling op die wordt gepest Vraagt iemand die niemand heeft om mee te doen met een groepsactiviteit
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Durft voor zichzelf op te komen in een stagesituatie
	Mondelinge taal	Drukt ontevredenheid op een gepaste manier uit tegenover bekenden Stelt een vraag als hij/zij een opdracht niet begrijpt
2	Leergebied overstijgend	Vertelt gedetailleerd over ervaringen die hij/zij op stage opdoet Sluit een compromis Benoemt vormen van hulp bij ruzie tussen anderen (voorstel doen, een derde erbij halen) Vermijdt tijdig situaties die frustratie bij hem/haar oproepen Schat juist in wanneer hij/zij zich beter niet meteen ruzie van anderen kan bemoeien
	Vorbereiding op dagbesteding en arbeid	Heeft besef van zijn/haar positie als stagiair (niet te amicaal doen) Uit gevoelens bij werkproblemen adequaat, soms dus door zich in te houden
	Mondelinge taal	Reageert op een gepaste manier op een verontschuldiging